

Trillingtjennane (utvidelse)

**

Referanse:

Brandrud T. E. 2014. *Naturverdier for lokalitet Trillingtjennane (utvidelse), registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2013. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.*

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=3963>)

Referansedata

Fylke: Telemark

Kommune: Drangedal

Kartblad: Kilebygd 1713III

H.o.h.: moh

Areal: 330 daa

Prosjekttilhørighet: Frivilligvern 2013

Inventør: TEB

Dato feltreg.: 08.10.2013

Vegetasjonsone: boreonemoral 80% sørboreal 20%

Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk

Sammendrag

Tilbudsområdet består av flere åsrygger dominert av furuskog, delvis noe mer voksterlig bærlyngfuruskog, og delvis skrinere mer småvokst røsslyngfuruskog. En del eldre (men ikke veldig gammel) furu forekommer, og det er i enkelte åsparti også innslag av furugadd og furulæger, samt noe ospelæger. I dalene mellom åsene er det i hovedsak blåbærgranskog og noe fattig sumpgranskog. Disse dalpartiene ble sterkt uthogd på 60-70-tallet.

Den SV-vendte lia mot Lauvbudalen skiller seg ut med mye innslag av eik, delvis bærlyngeik-furuskog og delvis reinere blåbæreikeskog. Her er mye gammel, grov eik, herunder flere meget grove, trolig hule eiker, samt enkelte eikelæger. Fragment av lågurteikeskog forekommer på rasvifte.

De lavereliggende SV-vendte, steinete brattliene er preget av yngre osp(-selje)suksesjoner, og stedvis av bjørkesuksesjoner på blåbærmark. Der det kommer ut små, tverrgående sprekedaler, delvis bekkedaler er det innslag av rikere, relativt ung lindeskog på steinete mark/blokkmark, stedvis rik utforming med blåveis og en del hassel.

Tilbudsområdet har enkelte forekomster av gammel, grovvokst eikeskog og fragmenter av rikere lindeskog med høy verneverdi. Forekomstene er imidlertid små, lite velutviklet i regional målestokk og med trolig et moderat potensial for sjeldne/rødlistede arter. Furuskogen (som dekker store arealer) har også en viss verneverdi, med innslag av dødved, mens gran og blandingskog i forsenkninger i stor grad har vært hogd ut for 40-50 år siden og har mindre verneverdi. Isolert sett vurderes tilbudsområdet til en svak **.

Lokalitetens funksjon som suppleringsområde/utvidelsesareal av Trillingtjennane NR er imidlertid et viktig tilleggsargument for vern. Tilbudsområdet binder langt på vei sammen Trillingtjennane NR med Henneseidfjellet i S, og styrker nettverket av nasjonalt viktige verneområder i Henneseidområdet.

Samlet sett vurderes derfor området til en sterk, regional verneverdi (**).

Feltarbeid

Området ble undersøkt i løpet av en dag. Erfaringsmessig er de bratte, SV-vendte liene de mest verdifulle i verneobjekter i Henneseid-området, og disse liene ble derfor vektlagt under registreringen. Furukollene og forsenkningene med yngre hogstklasser ble gått over mer stikkprøvemessig. Av biomangfold-elementer ble karplanter og jordboende sopp vektlagt (særlig i rikere naturtyper), dernest barkboende lav og vedboende sopp (mer stikkprøvemessig).

Tidspunkt og værets betydning

Feltarbeidet ble utført i begynnelsen av oktober, i gunstig vær (skyet oppholdsvær). Tidspunktet vurderes som egnet for registrering av biomangfold, særlig av jordboende sopp (som her hadde en meget dårlig sesong i september).

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Trillingtjennane (utvidelse) er tilbudt av grunneier/AT Skog gjennom Fylkesmannen i Telemark, m.-avd. Lokaliteten representerer et utvidelsesareal av Trillingtjennane NR i Henneseid statsalmenning.

Tidligere undersøkelser

Det er tidligere foretatt MiS-nøkkelbiotop-registrering (hogstklasse IV og V).

Beliggenhet

Lokaliteten ligger rett Ø for Henneseid-grenda. I N grenser arealet til Trillingtjønna NR med Deildheia, rett S for dette arealet ligger Henneseidfjellet NR.

Naturgrunnlag

Topografi

Lokaliteten består av to hovedelementer; (i) flere NNV-SSØ-vendte åsrygger, samt (ii) en markert V-SV-vendt brattskråning som følger forkastningslinja mellom Henneseidvannet og Tokke mellom

Geologi

Berggrunnen er fattig granittisk gneis, med litt rikere innslag i oppsprekingssonen mot forkastningslinjen.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk, vegetasjonssone: boreonemoral 80% sørboreal 20% .

Lokaliteten ligger i hovedsak i boreonemoral sone. Topp-partiene av kollene (ca. over 250 m oh; over 300 m oh på Helleråsen) er imidlertid så skrinne at de boreonemorale elementer mangler nærmest helt. Vi vurderer 20% å tilhøre sørboreal sone.

Klima

Området ligger i noen grad i "regnskyggen" av høyere liggende områder av Sørlandsheiene – Vest-Telemark, og har nok derfor et noe tørrere, mer kontinentalt klima enn typisk for Vest-Telemark. Innenfor lokaliteten er det store mikroklimatiske variasjoner fra tørre, eksponerte sørvestskråninger til fuktigere, små sprekkedaler.

Økologisk variasjon

Den økologiske variasjonen er relativt stor, med naturtyper i alle varianter langs gradienter i tørr-fuktig og rik-fattig.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Tilbudsområdet består av flere åsrygger dominert av furuskog, delvis noe mer voksterlig bærlyngfuruskog, og delvis skrinne, mer småvokst røsslyngfuruskog. I dalene mellom åsene er det i hovedsak blåbærgranskog og noe fattig sumpgranskog, dessuten bl.a en større takrørdominert fattigmyr (Klingermyr).

Den SV-vendte lia mot Lauvbudalen skiller seg ut med mye innslag av eik, delvis bærlyng-eik-furuskog og delvis reinere blåbæreikeskog. Fragment av lågurt-eikeskog forekommer på rasvifte.

De større, og mer lavereliggende SV-vendte, steinete brattliene mot Henneseid har lite eikeinnslag, men er preget av yngre osp(-selje)suksesjoner, og stedvis av bjørkesuksesjoner. Der er mest fattig blåbærmark, men innslag av svak lågurtmark. Der det kommer ut små, tværgående sprekkedaler, delvis bekkedaler er det innslag av rikere lindeskog på steinete mark/blokkmark, stedvis rik utforming med blåveis og en del hassel.

Skogstruktur og påvirkning

Furuskogen i tilbudsområdet er i hovedsak eldre (hogstklasse V), men med lite svært gamle trær, gadd og læger. Den eldste skogen ser ut til å opptre i Helleråsen (i N), der det er en del eldre, grovvokst bærlyngfuruskog. Det midre åspartiet, mellom Lauvbudalen og Klingermyrdalen, er noe mer påvirket, men også her er det en del eldre furu, samt innslag av furulæger og enkelte gadd, dessuten en del smådimensjonerte ospelæger, samt spredt med gammel, stående osp. Den SV-vendte lia mot Lauvbudalen har mye grov, gammel eik, herunder minst tre meget grove (over 60 cm diam.) som trolig er hule, og det er også observert enkelte eikelæger (se beskrivelse under KO 1)

De grandominerte dalene har vært hogd ut i f. m. drifter på ca. 60-70-tallet (flere gamle driftsveier vitner om dette). Det er således lite, eldre granskog igjen. De SV-vendte liene nederst er preget av yngre ospesuksesjoner etter hogstene på 1960-70-tallet, dessuten enkelte lindeforekomster med liknende hogstpåvirkning.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Trillingtjennane (utvidelse). Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Lauvbudalen

Naturtype: Gammel fattig edellauvskog - Eikeskog

BMVERDI: B

Hoh: 255-290 moh

Innledning: Lokaliteten er registrert i 2013 av Tor Erik Brandrud, NINA i forbindelse med prosjekt Frivillig vern. Nyregistrert lokalitet.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett vest for Henneseidgrenda ved Tokke i Drangedal. Berggrunnen består av fattig granittisk gneis, men er betydelig oppsprukket (nær N-S-gående forkastningssone). En sørvestvendt li, med små bergheng i øvre del, litt rasmarspreg i SØ.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Her opptrer en tørr, blandet furu-eikeskog, mest furu øverst, stedvis mest eik under bergheng. Nederst mot myr er det gamle eiker i blanding med bjørk og noe gran-furu. Lia er fattig, med mest blåbær-bærlyngmark, litt røsslyngmark.

Det er mye grov, gammel eik. Minst tre er meget grove (over 60 cm i diam.), og er trolig hule (utvalgt naturtype). Lungenever observert på flere eiker. Enkelte eikelæger. Lind forekommer på liten, vifteformet rasmark, der det er fragmenter av lågurtmark. Også grove osper her, også i en liten kløft S for denne rasmarka, der det også er grove ospelæger. Det forekommer noe eik i overkant av brattskråning også videre NV-over, men neppe tilstrekkelig til utfigurering. (En alm registrert under bergvegg rett N for lok.)

Artsmangfold: Ikke nøye artsregistrering foretatt, men grove, enkelte trolig hule eiker har potensial for sjeldne/rødlistede insektsarter, lav og vedboende sopp.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten må sees i sammenheng med noe liknende, SV-vendte brattlier lengre N (i Trillingtjennane NR) og lengre S (Hennseidfjellet NR som huser mange, grove, hule eiker).

Verdivurdering: Lokaliteten har betydelige verdier knyttet til gammel eik, hvorav enkelte trolig er hule. Mangel på rik (lågurt)eikeskog trekker noe ned. Gammel eikeskog med et moderat potensial for rødlistearter kvalifiserer til B- verdi.

2 Deildheia SV

Naturtype: Rik edellauvskog - Alm-lindeskog
BMVERDI: B

Hoh: 190-220 moh

Innledning: Lokaliteten er registrert i 2013 av Tor Erik Brandrud, NINA i forbindelse med prosjekt Frivillig vern. Nyregistrert lokalitet. Ligger i hovedsak på utsiden av tilbudsområdet.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett V for Henneseidgrenda, langs en N-S-gående forkastningssone som strekker seg fra Henneseidvannet i N og ned til Tokke i S. Berggrunnen er fattig granittisk gneis, men lokaliteten opptrer i en trang bekkedal/sprekkedal med en del oppsprukket og rikere berg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Verdiene her er knyttet til element av rikere lindeskog under bergvegg på NØ-siden av bekken (dvs. langs eiendomsgrense mot statsalmening). Lindebestandet består av flerstammete individer (unge stammer) på tildels finkornet skredjord under bergrot. Også noe steinete-urete ned mot bekken. Enkelte av lindestammene er 15(-20) cm i diameter, og kan være ca. 50 år gamle, mens selve individene sannsynligvis er flere 1000 år gamle. Det er innslag av gran, spisslønn, osp og rogn. Skredjordsvollen er middels rik, med innslag av lågurter som skogfiol, samt noe skogsvingel.

På SV-siden av bekken er skogen helt ung, av osp, selje og gran.

Artsmangfold: Funn av enkelte sjeldnere, jordboende sopparter (som flathatten *Gymnopus terginus*), men relativt dårlig soppesong, og lokaliteten har potensial for forekomst av kravfulle lindespesialister.

Del av helhetlig landskap: Det forekommer fragmenter av liknende lindeskog rett sønnenfor, langs driftsvei, og det forekommer liknende lindeforekomster i Trillingtjønnane NR lengre N.

Verdivurdering: Lokaliteten er liten, men er gitt B verdi pga. velutviklet lindeskogselement på skredjord, med potensial for flere spesialiserte og rødlistede lindeskogsarter.

Artsmangfold

Artsmangfoldet er lite undersøkt, men forekomstene av grov, gammel eik, herunder hule eiketrær i Lauvbudalen (KO 1) huser trolig sjeldne/rødlistede arter av insekter, lav og vedboende sopp (selvom ikke disse forekomstene er like store og velutviklede som i de nærliggende Trillingtjønnane NR og Henneseidfjellet NR). Også forekomstene av rik lindeskog (bl.a. i KO 2) bør kunne huse rødlistearter (jordboende sopp). Furuskogen som er dominerende i tilbudsområdet inneholder trolig lite gammelskogsarter, men forekomst av enkelte spredte furugadd, furulæger og ospelæger kan huse enkelte sjeldnere vedboende arter.

Generelt kan trolig tilbudsområdet supplere Trillingtjønnane NR med flere forekomster av det samme elementet av sjeldne/rødlistede arter, og således ha viktig funksjon som bidrag til levedyktige bestander av regionalt-nasjonalt sjeldne arter.

*Tabell: Artsfunn i Trillingtjønnane (utvidelse). Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Barlindfamilien	<i>Taxus baccata</i>	Barlind	VU	1	1
Almefamilien	<i>Ulmus glabra</i>	Alm	NT	1	1 ₁
Busk- og bladlav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lungenever		3	1 ₃
Sopp markboende	<i>Cortinarius diasemospermus leptospermus</i>			1	2 ₁
	<i>Cortinarius fusisporus</i>			1	1
	<i>Gymnopus terginus</i>			1	2 ₁
	<i>Inocybe petiginosa</i>	Dvergtrevlesopp		1	2 ₁
Sopp vedboende	<i>Pleurotus dryinus</i>	Seig østerssopp		1	1

Avgrensning og arrondering

Tilbudsområdet er i det alt vesentlige velavgrenset i f.t. verdier og praktiske grensedragninger. I V følger avgrensningen eiendomsgrensa i en gammel driftsvei som skrår opp den bratte lia. Dette er en praktisk og greit grense mhp. miljøverdier, siden skråningen på nedsiden av veien er preget av relativt fattige, yngre lauvsuksesjoner. Imidlertid har disse liene et visst restaureringspotensiale, og for å matche grensedragningen nordfor i Trillingtjønnane NR, kunne nok grensa vært trukket 20-30 høydemetre lengre ned i lia. Dette vurderes ikke som vesentlig, og er ikke foreslått i kartet. Derimot hadde det vært sterkt ønskelig med en mindre justering helt i N, ved å legge grensa ut på kote 200 m oh, for (i) å fange opp et lite kjerneområde med rik lindeskog (KO 2), og (ii) for å få en bedre sammenbinding med eksisterende verneområde (unngå et "innhakk"). Denne justeringen har vi indikert på kart, selvom den går inn på naboeiendom.

I S-SØ foreslås en mindre utvidelse, for å få med hele kjerneområdet med grov, gammel eik i Lauvbudalen (KO 1). I Skar-dalen i SV er det ikke foreslått endringer, selvom det er noe eldre skog med trolig vernekkvaliteter videre sørover i liene her.

Andre inngrep

En gammel driftsvei går skrått opp lia fra Henneseid-sida. Den er stedvis fint oppbygd med grove steinblokker.

Vurdering og verdisetting

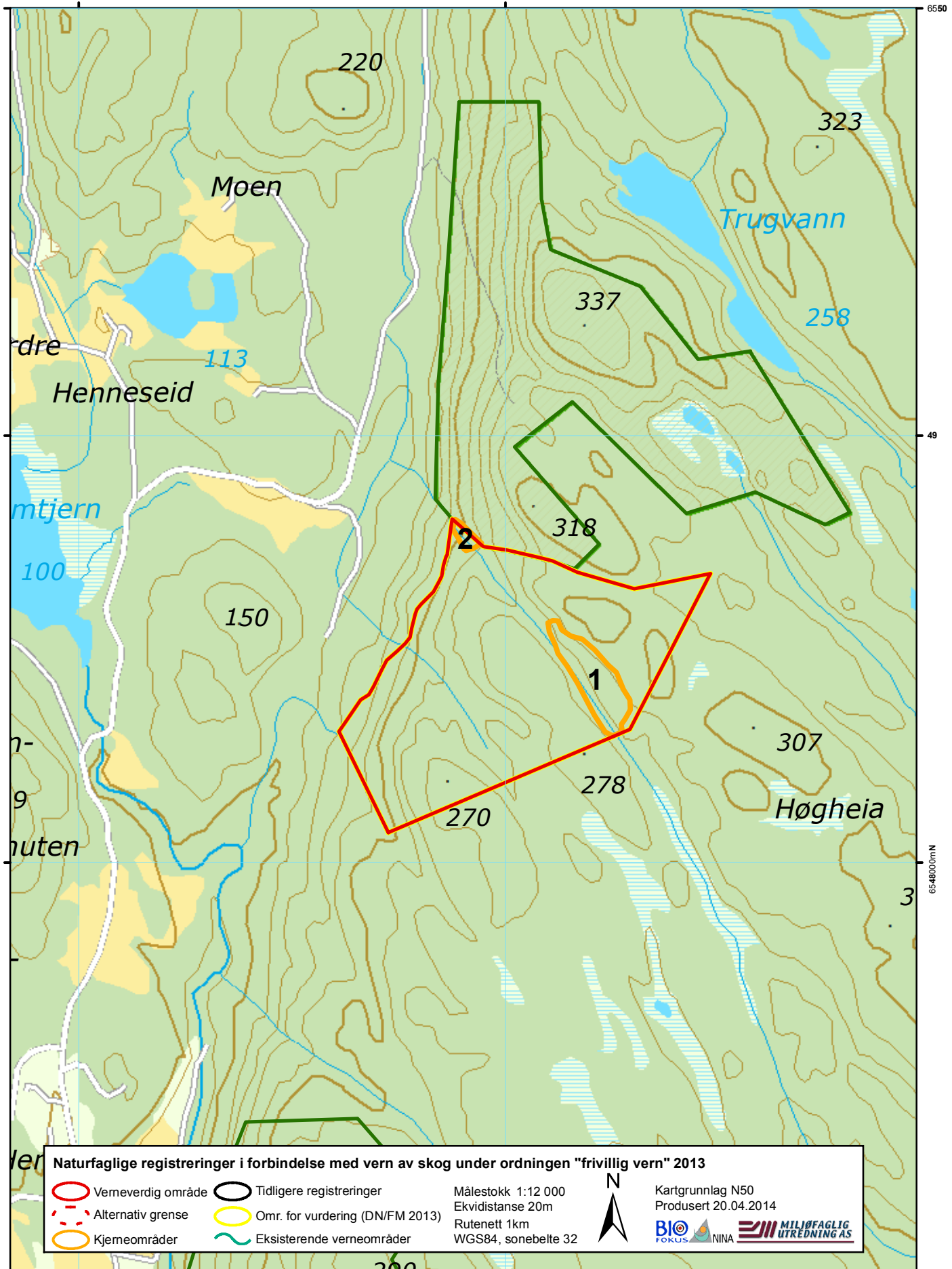
Tilbudsområdet har enkelte forekomster av gammel, grovvokst eikeskog og fragmenter av rikere lindeskog med høy verneverdi, forekomster som også bidrar til inndecking av vernemangler i boreonemorale områder. Forekomstene er imidlertid små, lite velutviklet i regional målestokk og med trolig et moderat potensial for sjeldne/rødlistede arter. Furskogen (som dekker store arealer) har også en viss verneverdi, særlig noe mer grovvokst bærlyngtype (på noe bedre bonitet) med innslag av dødved, mens gran og blandingskog i forsenkninger i stor grad har vært hogd ut for 40-50 år siden og har mindre verneverdi. Isolert sett vurderes tilbudsområdet til en svak **.

Lokalitetens funksjon som suppleringsområde/utvidelsesareal av Trillingtjønnane NR er imidlertid et viktig tilleggsargument for vern. Tilbudsområdet binder langt på vei sammen Trillingtjønnane NR med Henneseidfjellet i S, og styrker nettverket av verneområder i Henneseidområdet (der også Skultrevassåsen NR, Askjerdstigsfjell NR og Høydalsfjellet NR er større, nasjonalt viktige verneområder). Tilsammen utgjør dette et nasjonalt-internasjonalt unikt kompleks av verneområder, med særlig betydning for gammel/rik eikeskog.

Samlet sett vurderes derfor området til en sterk, regional verneverdi (**), med vekt på viktig funksjon som utvidelsesareal av Trillingtjønnane NR, og "korridor" mot Henneseidfjellet NR.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Trillingtjønnane (utvidelse). Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bærtrær	Gamle løvtrær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegeta-sjons-variasjon	Rik-het	Arter	Størrelse	Arron-dering	Samlet verdi
1 Lauvbudalen	***	*	*	*	**	***	***	*	*	*	**	-	-	**
2 Deildheia SV	**	*	*	0	0	*	***	**	*	***	**	-	-	**
Samlet vurdering	***	*	*	*	*	**	***	**	**	**	**	*	***	**

Bilder fra området Trillingtjennane (utvidelse)

Lauvbudalen. Gammel blåbæreikeskog. Foto: Tor Erik Brandrud

Deildheia SV. Rasmarkslindeskog i bekkedal på grensen til eksisterende Trillingtjennane NR. Foto: Tor Erik Brandrud

Lauvbudalen. Gammel blåbær(-røssllyng)eikeskog. Foto: Tor Erik Brandrud

Eldre bærlyngfuruskog med en del ospelæger. Klingermyr Ø. Foto: Tor Erik Brandrud